

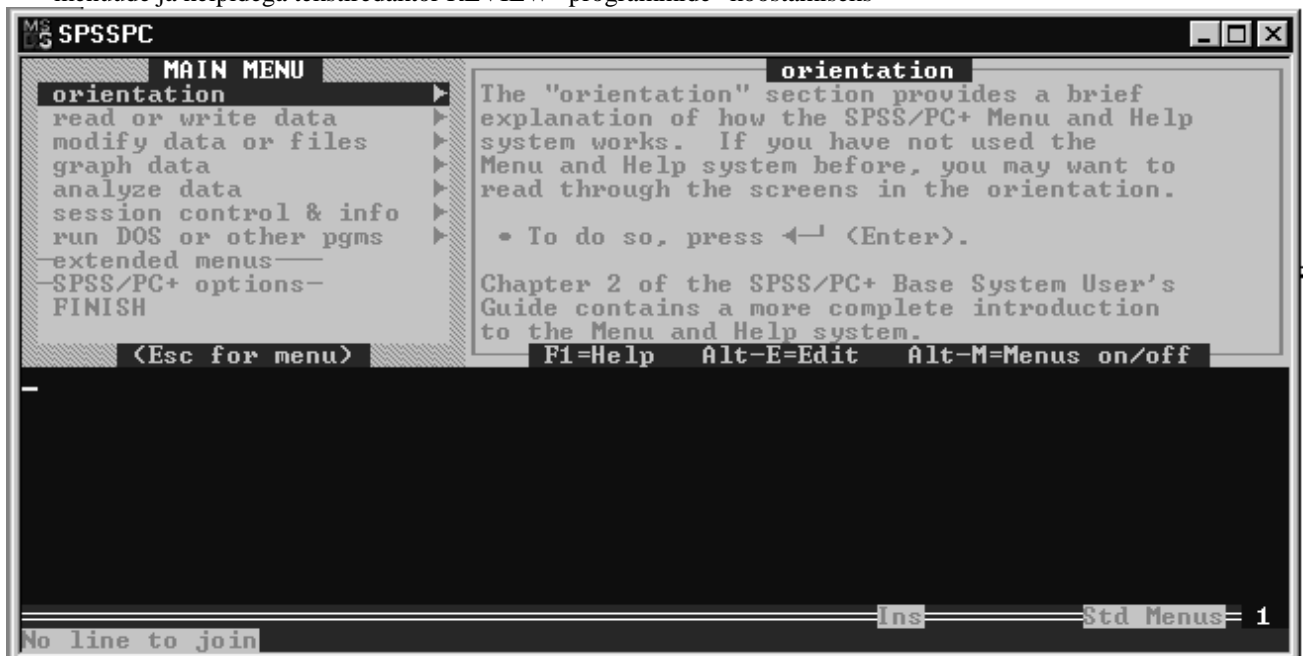
REVIEW JA PROMPT

SPSSiga suhtlemiseks on kasutada

- prompt käskude vahetuks andmiseks ja koheseks täitmiseks



- menüüde ja helpidega tekstiredaktor REVIEW "programme" koostamiseks



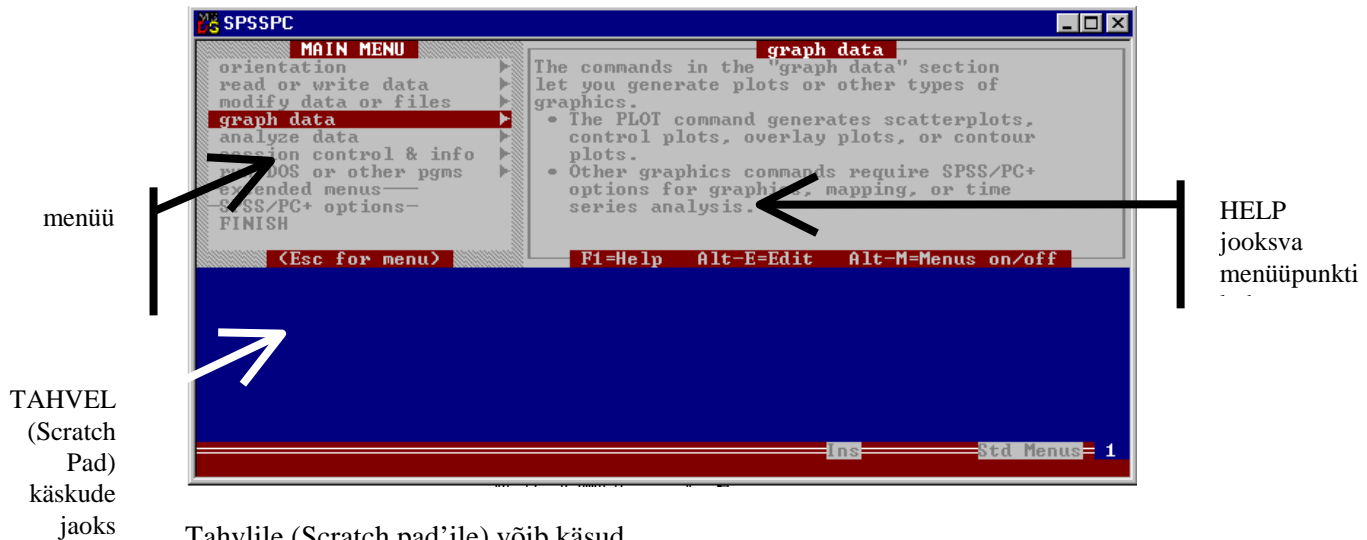
MIS ja KUIDAS?

- REVIEWstPROMPTi F10 →exit to prompt
- PROMPTist REVIEWsse kirjutada prompti järgi REVIEW.

PROOVI!

- Ava SPSS
- F10
- Vali – ‘Exit to prompt’
- Kirjuta REVIEW.
- F10
- Vali – ‘Exit to prompt’

REVIEW



Tahvlile (Scratch pad'ile) võib käsud

- Sisse toksida
- menüüst valides SPSSil endal ehitada lasta
- käsufailist sisse lugeda

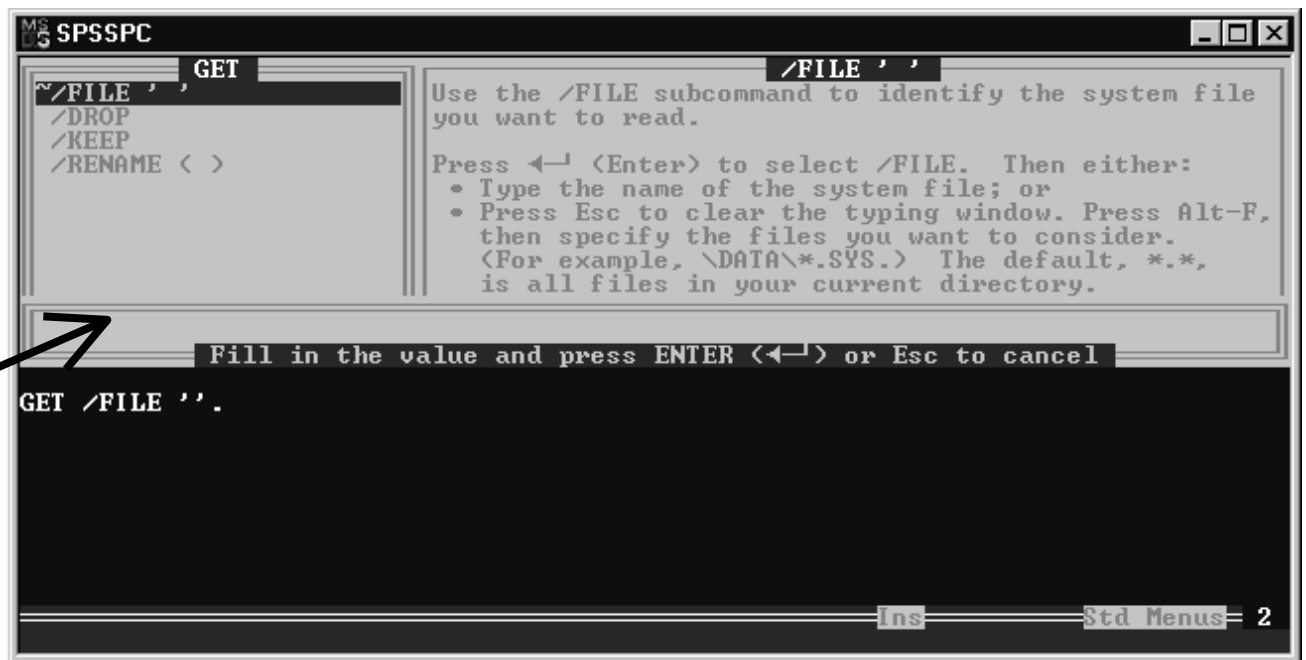
MIS ja KUIDAS?

- MIS on käsufail?
 - Tekstifail, kuhu on salvestatud SPSS käsud nii nagu nad tahvli peal välja näevad.
- KUIDAS menüüst tahvlile saab?
 - menüüst tahvlile viib CTRL-E
 - tahvlilt menüüsse ESC
- KUIDAS käsufailis olevaid käskke täita?
 - F3
 -
 - Edasi on kaks võimalust –
 - Edit different file – tahvel tehakse puhtaks ja asemele kirjutatakse käsufaili sisalduv
 - Insert File – seni tahvlil olnule LISATAKSE käsufaili sisu (sinna, kus parasjagu asub kursor)
- KUIDAS parajasti tahvlil olevaid käskke käsufailiks salvestada
 - F9

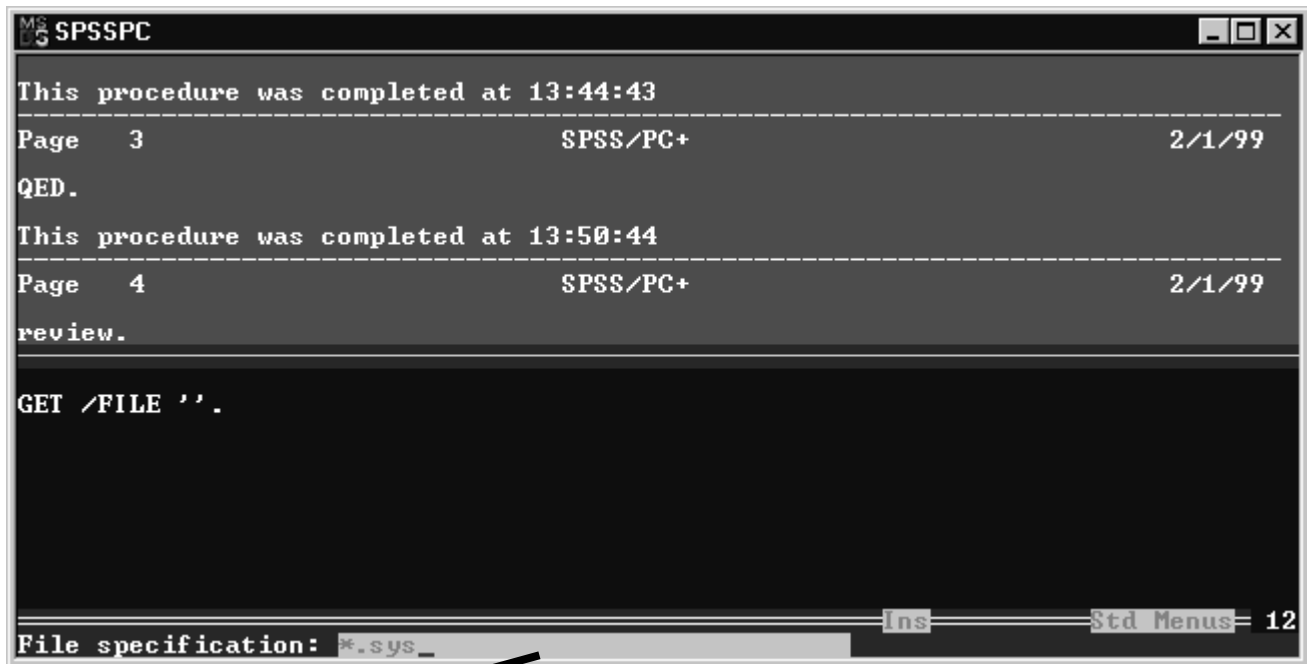
PROOVI!

- Vali menüüst
 - Read or write data ja ENTER või nool paremalt
 - GET ja ENTER (kindlasti ENTER. Tahvlile ilmub tekst GET)
 - Vali ~/FILE ' '
 - Nüüd pead sisestama andmefaili nime
 - Kui mäletad, siis toksi
 - Kui ei mäleta, siis vajuta ALT-F (loe HELPi, seal on tegelikul seesama kirjas)

TOKSI
Faili
nimi



- Milliseid faile tahad?
 - *.sys kõik SPSS enda formaadis andmefailid



MS SPSSPC

This procedure was completed at 13:44:43

Page 3 SPSS/PC+ 2/1/99

QED.

This procedure was completed at 13:50:44

Page 4 SPSS/PC+ 2/1/99

review.

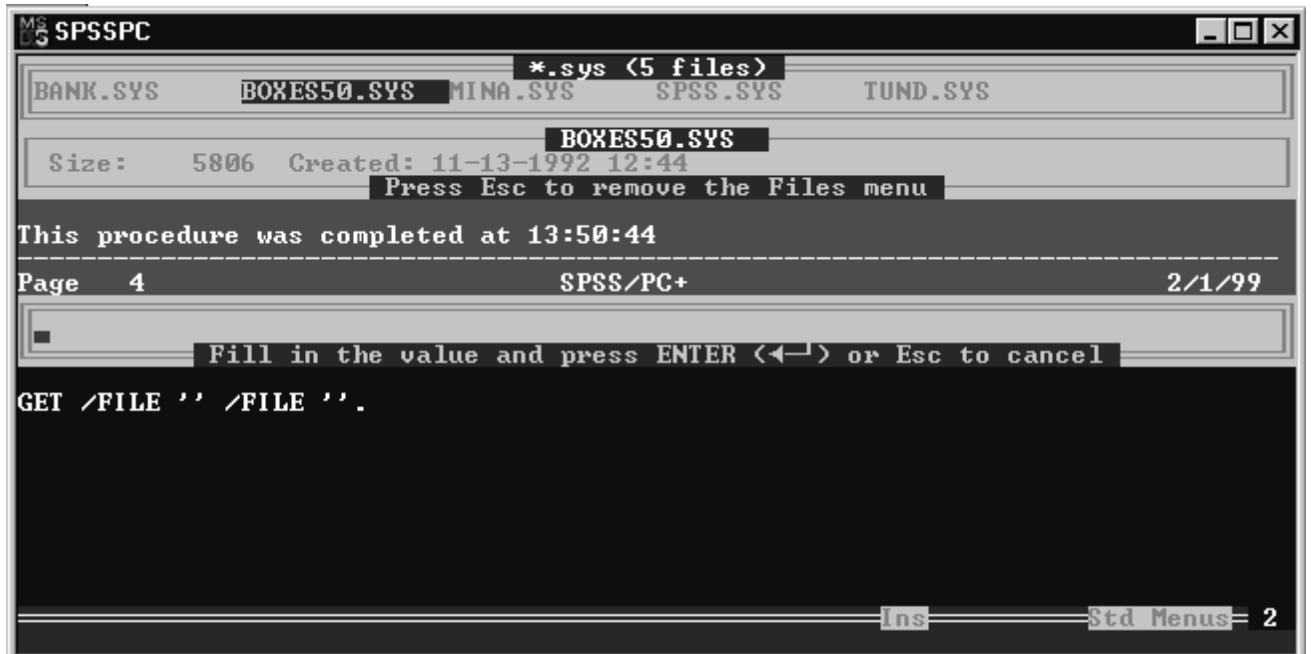
GET /FILE ''.

File specification: *.sys_

Ins Std Menus= 12

TOKSI
Faili nimi

NB! Kasutata
maski!!!



MS SPSSPC

*.sys <5 files>

BANK.SYS BOXES50.SYS MINA.SYS SPSS.SYS TUND.SYS

BOXES50.SYS

Size: 5806 Created: 11-13-1992 12:44

Press Esc to remove the Files menu

This procedure was completed at 13:50:44

Page 4 SPSS/PC+ 2/1/99

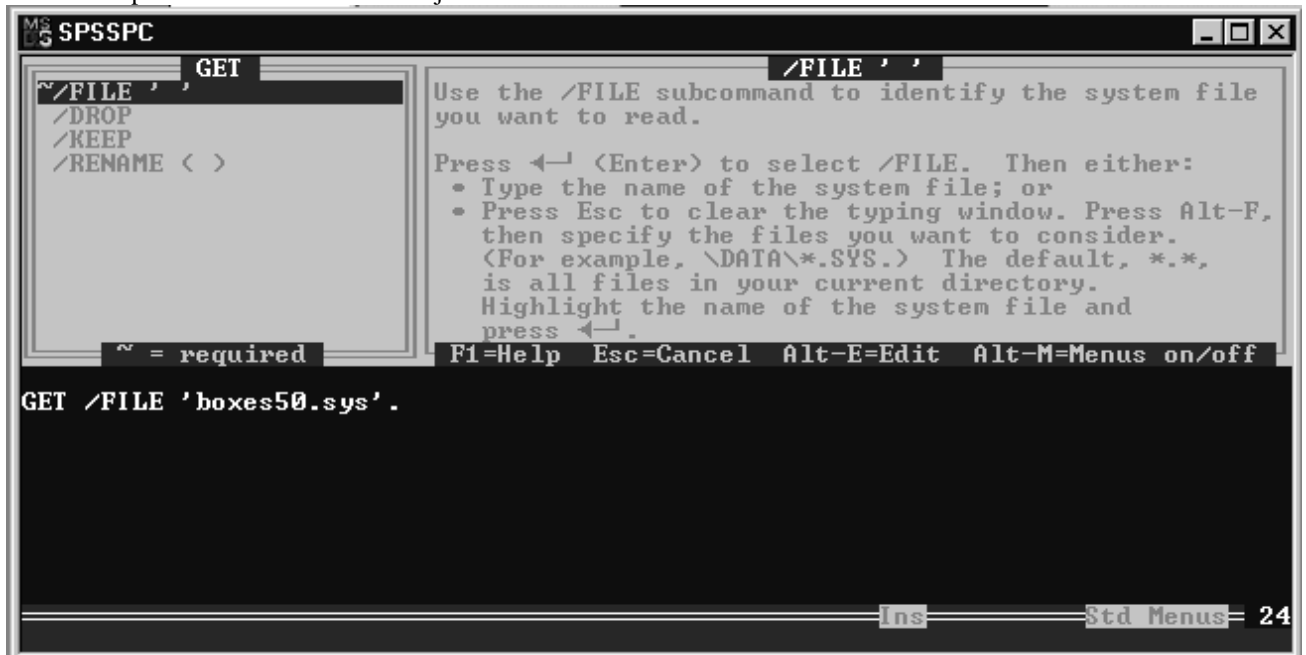
Fill in the value and press ENTER <↵> or Esc to cancel

GET /FILE '' /FILE ''.

Ins Std Menus= 2

- Ja saabki loetelust valida!

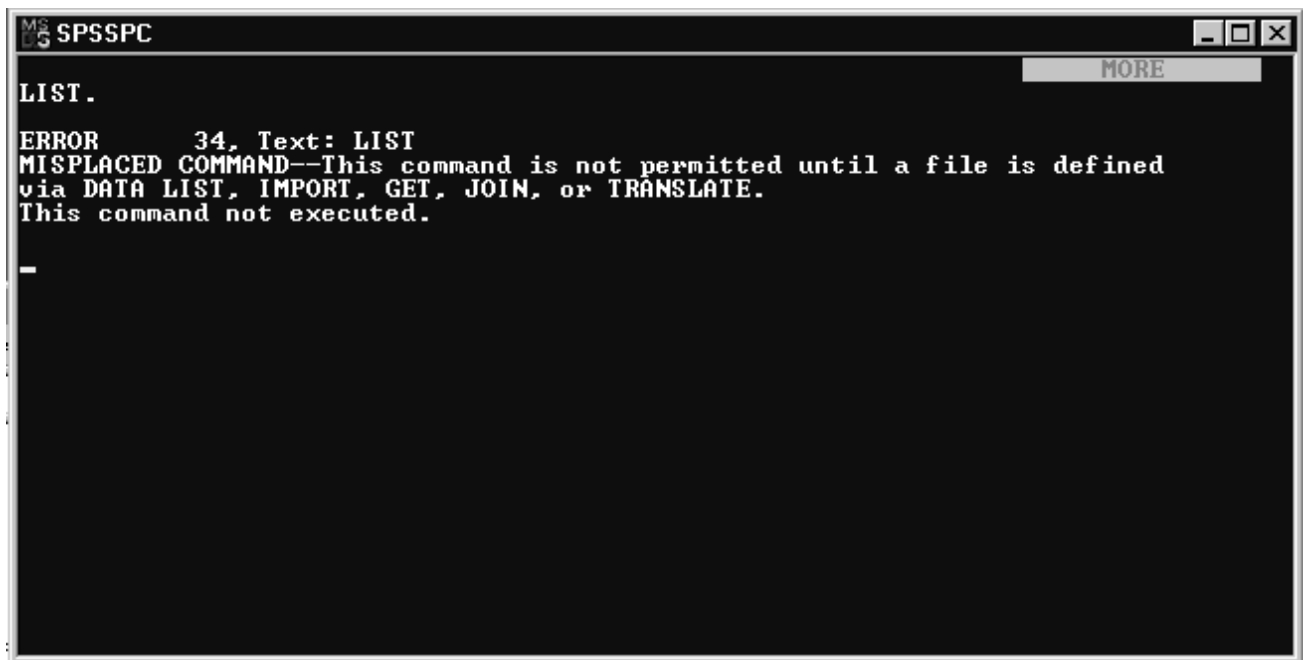
- Ja peale veel mõna ENTERi vajutust on käsk moodustatud!



- Nüüd vajuta 'nool vasakule', et menüü ülemistele tasemetele jõuda
- Kui oled valinud
 - Analyse data
 - Reports and tables
 - LIST. (ja ei unustanud LIST puhul ENTERile vajutamast)
- Siis on ekraanipilt selline



- Kui nüüd vajutada kohe F10 ja 'run from cursor', siis



MS SPSSPC

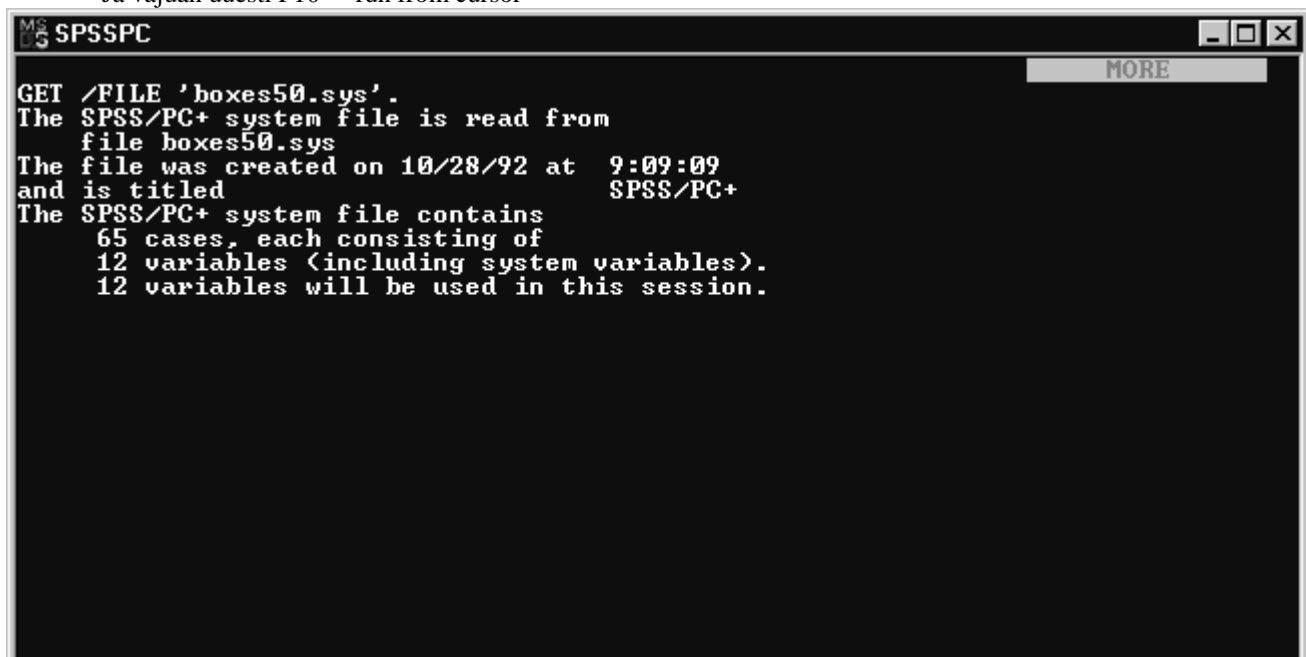
LIST.

ERROR 34. Text: LIST
MISPLACED COMMAND--This command is not permitted until a file is defined
via DATA LIST, IMPORT, GET, JOIN, or TRANSLATE.
This command not executed.

—

MORE

- ... öeldakse, et ei ole midagi näidata, andmefail on avamata!
- Moraal: käsud täidetakse alati kursorist alates!
- Uus katse
 - Vajutan kõigepealt ALT-E, et tahvlile pääseda
 - Siis viin kursori esimesele reale
 - Ja vajuan uuesti F10 – 'run from cursor'



MS SPSSPC

GET /FILE 'boxes50.sys'.

The SPSS/PC+ system file is read from
file boxes50.sys
The file was created on 10/28/92 at 9:09:09
and is titled SPSS/PC+
The SPSS/PC+ system file contains
65 cases, each consisting of
12 variables (including system variables).
12 variables will be used in this session.

MORE

- Nüüd teatakse, et fail on üles leitud ja seal on 54 rida ja 12 veergu koos süsteemsete veergudega.
- Ekraani paremal üleval nurgas olev MORE... tähendab, et SPSSil on veel midagi öelda
- Vajutan ENTER

SPSSPC					
MORE					
NAME	CHIP	PRICE	WEIGHT	SPEED	DOS
Altec 386SX/25 Notebook	3.00	2345	6.3	25	4
Aquiline NT33 (386/33)	4.00	2595	8.5	33	3
AST Premium Exec 386/SX20	7.00	3295	7.0	20	3
AST Premium Exec 386SX/25	3.00	3295	7.0	25	3
Austin 386SX-25 Notebook	3.00	2195	6.3	25	4
BCC Avanti 025	3.00	3699	6.5	25	3
BCC SL007	5.00	5995	6.6	20	3
Blackship NB 320S	7.00	2245	6.8	20	3
Blue Star 386DX/25 Noteb	1.00	2899	7.5	25	3
Blue Star 386SX/25 Noteb	8.00	2199	8.0	25	3
Bondwell 386SL/F Notebook	6.00	2699	5.5	25	2
Compaq LTE/Lite20	5.00	3999	6.1	20	3
Compaq LTE Lite 25	6.00	4199	6.1	25	4
Compaq LTE 386s/20	7.00	4099	7.6	20	3
CompuAdd Express 325NXL	3.00	2095	5.0	25	3
Compudyne 386SXL/25	3.00	1806	6.0	25	4
Compudyne 486DX/33	10.00	3206	5.9	33	4
Cumulus Express 386SX/20	7.00	2299	6.5	20	3
Dauphin 1050 Lapbook	7.00	4590	7.6	20	2
DECpc 320P Notebook	7.00	2245	6.4	20	2
Dell System NL25	6.00	2626	6.3	25	3

- Täidetakse järgmine käsk, mis oli LIST
- Kui nüüd tundub, et kogu seda listi ma küll näha ei taha, siis tuleks vajutada CTRL-C
- Kui aga tahaks kõike ära näha, siis tuleb vajutada ENTER niikaua kui vaja.
- Igal juhul on järgmine pilt, mida näed, uuesti selline

SPSSPC

MAIN MENU

- orientation
- read or write data
- modify data or files
- graph data
- analyze data
- session control & info
- run DOS or other pgms
- extended menus
- SPSS/PC+ options
- FINISH

orientation

The "orientation" section provides a brief explanation of how the SPSS/PC+ Menu and Help system works. If you have not used the Menu and Help system before, you may want to read through the screens in the orientation.

• To do so, press **←** (Enter).

Chapter 2 of the SPSS/PC+ Base System User's Guide contains a more complete introduction to the Menu and Help system.

F1=Help Alt-E=Edit Alt-M=Menus on/off

```
GET /FILE 'boxes50.sys'.
LIST.
```

Ins **Std Menus= 1**

- Kui arvad, et sellist käskude jada võiks hiljem ka vaja minna, tuleks see salvestada käsufailiks, selleks
 - F9
 - Write whole file
 - Vastuseks küsimusele faili nime kohta, ütle, mida tahad, näiteks 'algus.pad'
 - Sulle öeldakse, et ... done
- Kuidas nüüd salvestatud käsufaili kasutada?
- Tee esmalt tahvel (scratch pad) tühjaks
 - Sa võid muidugi 'delete' klahvi ka piinata, aga vaata näiteks F1 ja REVIEW HELP

- Selgub, et on olemas F4 pealkirjaga 'LINES'
- Ja sealt on ka käsk 'DELETE'
- Igatahes on tahvel nüüd tühi
- Vajuta F3 ja ütle 'INSERT FILE'
- Faili nimeks ütle muidugi 'ALGUS.PAD'
- Ja ilmuvadki tahvile eelnevalt salvestatud kaks käsku.
- Täitmiseks vajuta jälle F10 ... jne

Menüü abiga käske koostades tuleb arvestada, et

- Tahvlile "kleebitakse" menüüst SUURTE TÄHTEDEGA valikud
- kohustuslike valikute ees on ~
- ENTER "kleebib" valiku tahvlile,
- → (nool vasakule) liigub lihtsalt menüüs edasi

Scratch pad'ile kirjutatud käskudest võib täita

- kõik kursorireast kuni lõpuni
- märgistatud käsud

MIS ja KUIDAS?

- KUIDAS tahvilil olevaid käske täita
 - Liigu kursoriga esimese täidetava käsu reale
 - F10
 - Run from Cursor
- KUIDAS märgistada vajalikke ridu
 - Liigu bloki esimesele reale
 - F7
 - LINES
 - Liigu bloki viimasele reale
 - F7
- KUIDAS märgistada ühte käsku
 - Liigu käsu esimesele reale
 - F7
 - Command
- KUIDAS märgistusest lahti saada
 - F7

ANDMETABELI AVAMINE-VAATAMINE- MUUTMINE

SPSS oskab lugeda/kirjutada

- oma formaati (failid laiendiga SYS)
- oma ASCII eksportformaati
- lihtsat DBF
- lihtsat tabelit (EXCEL, LOTUS jne)

MIS ja KUIDAS

- KUIDAS avada faili, mis ei ole jooksvas kataloogis
 - Run DOS or other programs
 - DOS
 - CD vajalik kataloog
- KUIDAS avada teistes formaatides (DBF, LOTUS jne) olevaid andmetabeleid
 - Read or Write data
 - Other file formats
 - TRANSLATE FROM / TRANSLATE TO

ANDMETABEL

- koosneb ridadest (CASE) ja veergudest (VARIABLE)
- veergude kirjeldused moodustavad DICTIONARY
- igal veerul on
 - nimi NAME
 - lühike kirjeldus LABEL
 - tüüp (STRING või NUMERIC)
 - pikkus LENGTH
 - kui NUMERIC siis võib olla ka kümnendkohtade arv (DECIMAL PLACES)
 - väärtuse puudumist tähistav väärtus (MISSING)
 - väärtuste seletused (VALUE LABEL)

ANDMETE MUUTMISEKS JA/VÕI VAATAMISEKS ON

- QED (tabeli moodi, sobib vaatamiseks ja lahterhaaval muutmiseks)
- DE Data Entry spetsvahend sisendvormide loomiseks koos andmete kontrolli ja vigade otsimise vahenditega
- spetsiaalsed käsud (uute muutujate tekitamiseks, ümberkodeerimiseks jne)
- lihtsad aruanded

QED

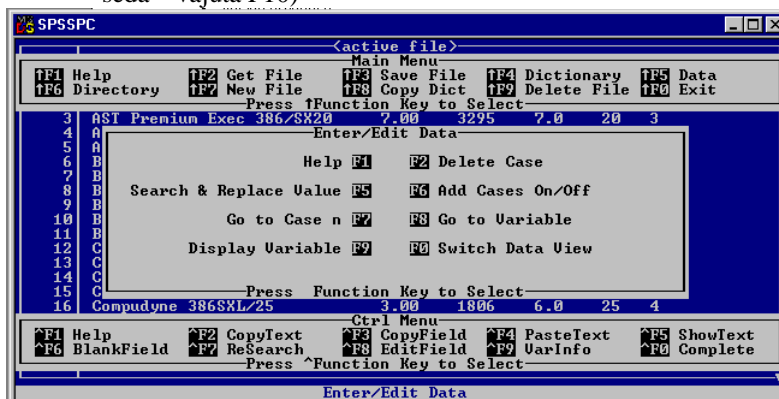
QED abil saab vaadata nii

- andmeid ennast – DATA – saad lisada/parandada/kustutada tabelis olevaid RIDU (cases)
- tabeli kirjeldust – DICTIONARY – saad lisada/parandada/kustutada tabeli VEERGE (variables)

MIS ja KUIDAS

➤ KUIDAS käivitada QED

- read or write data → QED (NB. Ära unusta, et menüüst valimine ainult moodustab käsu tahvlile, aga ei täida seda – vajuta F10)



➤ KUIDAS vaadata QED abil tabelit ennast

- Vajuta lihtsalt tühikule

	NAME	CHIP	PRICE	WEIGHT	SPEED	DOS
1	Altec 386SX/25 Notebook	3.00	2345	6.3	25	4
2	Aquiline NT33 <386/33>	4.00	2595	8.5	33	3
3	AST Premium Exec 386/SX20	7.00	3295	7.0	20	3
4	AST Premium Exec 386SX/25	3.00	3295	7.0	25	3
5	Austin 386SX-25 Notebook	3.00	2195	6.3	25	4
6	BGC Avanti 025	3.00	3699	6.5	25	3
7	BGC SL007	5.00	5995	6.6	20	3
8	Blackship NB 320S	7.00	2245	6.8	20	3
9	Blue Star 386DX/25 Noteb	1.00	2899	7.5	25	3
10	Blue Star 386SX/25 Noteb	8.00	2199	8.0	25	3
11	Bondwell 386SL/F Notebook	6.00	2699	5.5	25	2
12	Compaq LTE/Lite20	5.00	3999	6.1	20	3
13	Compaq LTE Lite 25	6.00	4199	6.1	25	4
14	Compaq LTE 386s/20	7.00	4099	7.6	20	3
15	CompuAdd Express 325NXL	3.00	2095	5.0	25	3
16	Computdyne 386SX/25	3.00	1806	6.0	25	4
17	Computdyne 486DX/33	10.00	3206	5.9	33	4
18	Cumulus Express 386SX/20	7.00	2299	6.5	20	3
19	Dauphin 1050 Lapbook	7.00	4590	7.6	20	2
20	DECpc 320P Notebook	7.00	2245	6.4	20	2

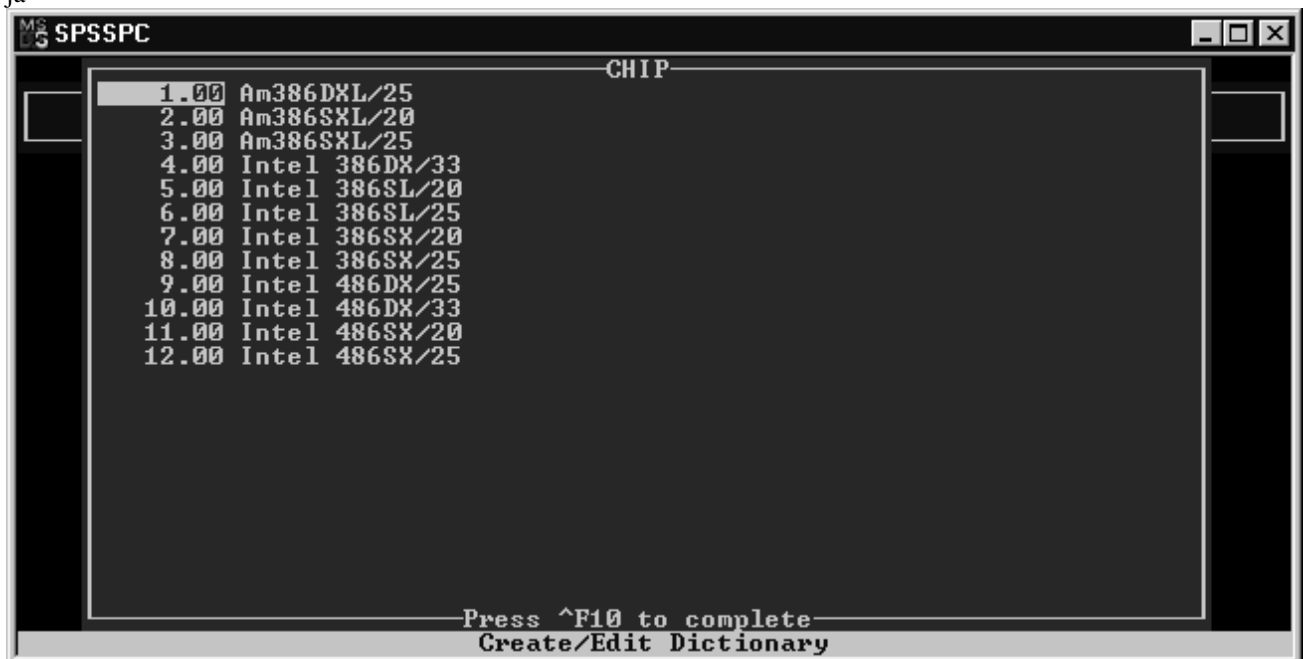
- ... ja ilmubki tabel, mida mööda saab lihtsalt nooleklahvide abiga liikuda

➤ KUIDAS näha QEDs muutujate kirjeldusi

- SHIFT – F4 (üleminek DICTIONARY režiimile)
- F3 – vaata muutuja kirjeldust
- F5 – vaata muutuja väärtuste selgitusi (value labels)



ja



MIS on value label

- Mutuja võimalike väärtuste loetelu koos selgitustega
 - Näiteks sugu 1 – mees, 2- naine
- KUIDAS QED sees menüüd ette saada
 - F1
- KUIDAS QED lõpetada
 - SHIFT – F10

TULEMUSTE VAATAMINE

SPSS salvestab käsu tulemused listingu faili, mida

- näidatakse kohe peale käsu täitmist
- saab sirvida kogu SPSS sessiooni jooksul
- peale sessiooni lõppu säilib eraldi failis (vt tulemuste säilitamine)

SPSS genereerib

- listingu kõigist antud käskudest ja nende tulemustest (vaikimisi SPSS.LIS jooksvas kataloogis)
- "logiraamatu" kõigist antud käskudest (vaikimisi SPSS.LOG jooksvas kataloogis)
- NB! Ettevaatust! Iga sessiooni alguses eelmise sessiooni listing kirjutatakse üle. Ära unusta päästa oma listingifaili kohe peale sessiooni lõppu (kirjuta ta kuhugi teise kataloogi teise nime alla)

MIS ja KUIDAS

- MIS on SPSS sessioon
 - Töö, mis tehakse SPSS avamisest kuni sulgemiseni
- KUIDAS kerida käsu tulemust, mis on pikem kui üks ekraanitäis
 - siis ilmub paremasse ülaserba MORE. Sealt edasi viib iga klahv
- KUIDAS katkestada käsu tulemuse kuvamist
 - CTRL-C
- KUIDAS vaadata üle sessiooni jooksul antud eelmiste käskude tulemusi
 - F2 → Switch
- KUIDAS tulemuste vaatamiselt tagasi saab REVIEWsse (menüü ja tahvel)
 - F2 → Switch
- KUIDAS vaadata tulemusi peale SPSS sessiooni lõppu
 - sobivad kõik tekstiredaktorid (alates notepad'ist, Nortoni view'st jne)
 - otsi üles fail SPSS.LIS
- KUIDAS sundida SPSSi SPSS.LIS asemel mõnda muud nime kasutama listingu faili jaoks
 - session control & info → SET → OUTPUT → LISTING

HELP

REVIEW aitab inimest kolmel erineval moel

- HELP-aken menüü parajasti aktiivse punkti kohta
- F1
REVIEW võtmeklahvid
muutujate loetelu
failide loetelu
sõnastik - glossary
- Scratch pad'ilt ESC menüüsse minnes viiakse menüü sellele seisu, kus käsk pooleli on (menüü on ju käskude moodustamiseks)

MIS ja KUIDAS

- Kerimine REVIEW HELP akent
 - ALT-↓ ja ALT-↑

ESMAPILT ANDMETABELILE

Sorteerimine

- kasvavalt
- kahanevalt

SORT CASES BY muutuja(d)

kasvavalt :

muutuja järgi (A)

kahanevalt

muutuja järgi (D)

Detailsem aruanne (REPORT)

- grupid (vajadusel tuleb enne sorteerida)
- vahetulemused (summad, keskmised jne)

Menüüst

analyse data → reports and tables → REPORT

Grupid

/BREAK muutuja(d)

Vahetulemused

/SUMMARY fn

Sagedustabel näitab muutuja erinevate väärtuste esinemissagedust

- sagedusribana
- histogrammina

FREQUENCIES muutuja

Histogramm

/HISTOGRAM

Risttabel

- näitab muutujate väärtuste kombinatsioonide esinemissagedust (mõistlik kui mõlemal muutujal on vähe erinevaid väärtusi)

CROSSTABS /TABLES= reamuutuja BY veerumuutuja

Lihtsad statistikud

- annavad esimese ettekujutuse muutujatest ükshaaval

Näiteks

FREQUENCIES /STATISTICS

Joonised

- annavad ettekujutuse muutujatevahelistest seostest

Näiteks

PLOT /PLOT verikaaltelje muutuja WITH horisaontaaltelje muutuja